

**ВОДЯНСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ № 11
ДОБРОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**ВИХОВНИЙ ЗАХІД-ТРЕНІНГ
З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
*«ЗБУДУЙМО КРАЇНУ РАЗОМ»***

**ПІДГОТУВАЛА :
ПЕДАГОГ-ОРГАНІЗАТОР
ВОДЯНСЬКОЇ ЗОШ І-ІІІ СТУПЕНІВ № 11
ДОБРОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
МАЛЕНКО ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА**

Збудуймо разом Україну!

Мета

навчальна: розширити та поглибити знання школярів про державні символи України: гімн, герб, прапор; про звичаї, традиції, обряди нашого народу, поповнити знання учнів історичними фактами про героїчну минувшину нашої країни, сформувані уявлення про значення незалежності і волі держави для народу України;

розвиваюча: розвивати прагнення до збереження та примноження духовного багатства нашого народу, почуття громадянської гідності, національної свідомості та самосвідомості, поняття про належність до рідної землі, народу, мови, історії, визнання духовної єдності поколінь та спільності культурної спадщини;

сприяти усвідомленню школярами спільних цінностей української нації: державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності країни;

виховна: виховувати почуття духовно осмисленого патріотизму, відданості своїй Батьківщині;

розвивати бажання брати посильну участь у розбудові держави, наполегливо вчитися, щоб принести більше користі рідній Україні.

Очікувані результати:

-школярі знатимуть тексти патріотичних легенд та казок про Україну, прислів'я про мову, текст молитви за Україну «Боже великий, єдиний ...», зміст казки про нашу державу «Україна», державні та народні символи України, зміст статті 10 Конституції України, значення понять «громадянин» та «патріот»;

-школярі умітимуть виразно читати напам'ять вірші, співпрацювати в малих групах, складати пам'ятку, плести уявні віночки, виявляючи творчі здібності у продовженні речень; ілюструвати рядки українських пісень, урочисто виконувати гімн України, брати участь в інтерактивних формах роботи.

Обладнання: комп'ютер, проектор, мультимедійна дошка, шаблон «будинку» та шаблони кам'яних брил, вікон, димар із шовковою стрічкою у формі диму, паперові цеглинки, макети черепиці, вінок-патріот, фотографії дітей, чарівна рукавичка, текст казки Василя Сухомлинського «Не хочемо на чужину!», зміст легенд «Україна» та «Солов'їна пісня», контур карти України, картки з куплетами пісень, квіти.

Тип виховного заходу: виховна година-тренінг

Форми та методи роботи:

- робота в малих групах
- виразне читання напам'ять
- робота з прислів'ями
- гра «Пісня в малюнку», гра «Допитливий»
- конкурс народознавців

- складання пам'ятки
- вихід на моральний вибір
- практична робота
- рефлексія

Застосування ІКТ: перегляд електронних презентацій «Українська мрія», «Діти України», «Міжнародний день української мови»

План заходу

I. Вступне слово вчителя. Аргументація актуальності теми.

1. Організаційний момент. Емоційне налаштування школярів на заняття
2. Постановка проблемного питання. Вирішимо проблему разом
3. Вихід на моральний вибір. Казка Василя Сухомлинського «Не хочемо на чужину!»

II. Повідомлення теми, мети заходу

1. Формулювання очікуваних результатів.
2. Визначення кінцевого продукту практичної роботи (Тож збудуймо будинок – фортецю! Цим будинком для кожного українця стане нова Україна, рідна Вітчизна, яку нам будувати разом)

III. Логічний ланцюжок розвитку проблеми (побудова будинку на заздалегідь підготовленому шаблоні)

1. *«Грунт»* («Легенда про Україну», коротка історична довідка або перегляд електронної презентації «Українська мрія») – на вибір психолога чи за попередньою домовленістю з учнями

2. «Фундамент»

- Виразне читання віршів: «Ти зрікся мови рідної», «Не цурайтесь мови»

- Перегляд електронної презентації «Міжнародний день української мови»

- Творча робота в малих групах: закладання «фундаменту» з прислів'їв про мову на кам'яних брилах

3. «Стіни»

- Знайомство з легендою «Україна»

- Творча робота в малих групах: викладання стін (Тризуб, Прапор, Гімн), що надійно тримають незалежність держави

4. «Вікна»

- Ознайомлення з легендою «Солов'їна пісня»

- Творча робота в малих групах. Гра «Пісня в малюнку»

5. «Двері»

- Гра «Допитливий»

- Практична робота «Сплетемо віночок із рути-м'яти». Створення вінка-патріота

6. «Горище»

- Конкурс народознавців. Робота в малих групах «Заморочки із бочки»

- Практична робота «Ми об'єдналися!»

7. «Димар і піч. Дах»

- Слухання у грамзапису віршів «Я питаю в книжок», «Нехай ніхто не половинить»

- «Таємнича чарівна скринька»

- Дослід

- Робота в малих групах

а) зображення негативних людських рис, що виходять геть з димаря;

б) викладання печі з найкращих якостей, що зігріватимуть мешканців;

в) побудова даху (пошук ідей, що навіки об'єднають українців)

IV. Підведення підсумків. Творча робота в малих групах. Створення пам'ятки «Правила українського виховання»

V. Рефлексія. Перегляд електронної презентації «Яке щастя, що я українець»

VI. Відкритий висновок:

«Будуймо разом Україну Духу, Україну Розуму, Україну Серця – навіки, до нескінченності, - на Радість Світам!»

Епіграф

*Будуймо разом Україну Духу, Україну Розуму, Україну Серця –
навіки, до нескінченності, - на Радість Світам!*

Перебіг заходу

I. Вступне слово вчителя. Аргументація актуальності теми

Організаційний момент. Емоційне налаштування школярів на заняття

Вчитель. Діти, сядьте, будь ласка, зручно, прислухайтесь до звуків, що лунають у нашому класі, до стану вашої душі та уявіть, що кожен із нас має у своєму внутрішньому світі струмок чистоти. Цей струмок дає нам духовну силу, вміння приймати правильні рішення. Адже кожна хвилина нашого життя — це вибір. Вибір поведінки, вибір вчинку, вибір життєвого шляху.

*Постановка проблемного питання. Вирішимо проблему разом
Пригадаймо разом слова Василя Симоненка:*

Все на світі можна вибирати, сину,

Вибрати не можна тільки Батьківщину! (діти пояснюють зміст епіграфа)

Вихід на моральний вибір

-Який моральний вибір зробили герої казки Василя Сухомлинського Сухомлинського «Не хочемо на чужину!»

Казка Василя Сухомлинського Сухомлинського «Не хочемо на чужину!»

У хазяїна – хлібороба завжди оброблена велика родюча нива, бо щороку сіяв він на ній пшеницю. Коли дозріє пшениця, скосить її хлібороб, прилітає на стерню журавель колоски збирати. Назбирає вдосталь, скаже «дякую» за смачне пшеничне колосся і летить до своєї домівки.

Але настав важкий рік. Ціле літо не було дощу. Ледве вкинувши колосся, пшениця засохла.

Прилетів знову журавель до ниви, а хлібороб сидить над застиглими стеблами.

- Що ж ти тепер будеш робити, хліборобе?- запитує журавель.
- Буду орати ниву і сіяти пшеницю, відповів хлібороб.

Журавель не вірить, а людина справді ниву оре, пшеницю сіє.

Минула зима. Настала весна. Зазеленіла нива. І знову трапилося у хлібороба велике горе. Знову за ціле літо не упала на землю жодна краплина дощу. Ледь викинувши колосся, засохла пшениця.

Прилітає журавель до ниви, а хлібороб сидить над сухими стеблами.

- Що ж ти тепер будеш робити, хліборобе?- запитує журавель як і

минулого року.

- Буду орати ниву і пшеницю сіяти,- відповів хлібороб.
- Навіщо ж ти задарма силу витрачаєш і зерно губиш?- говорить

журавель.- Спечіть із пшениці хліб і з'їжте, бо помрете з голоду. А потім їдьмо зі мною за море: там і земля родюча, і посухи немає.

- Не поїдемо ми нікуди,- сказав хлібороб.
- Не поїдемо ми нікуди,- сказали діти.
- Не поїдемо ми нікуди,- сказала дружина.

-Чому не поїдете? Адже у вас уже два роки посуха.

- *Адже за морем – чужина,- сказав хлібороб.*
- *Адже за морем – чужина,- сказала дружина.*
- *Не хочемо на чужину!- сказали діти плачучи.*

II. Повідомлення теми, мети заходу

Формулювання очікуваних результатів

Визначення кінцевого продукту практичної роботи

Сьогодні наше заняття буде присвячене нашій Вітчизні і одночасно кожному з нас окремо.

-Діти, пропоную до вашої уваги пластиліновий мультфільм «Твоя країна – Україна», створений учнем ІІ класу Полозької школи №2 Запорізької області Болдуратом Вадимом.

-Якби зібрати усі гарні слова, які мовилися про любов до України, можна було б цілий палац із них звести, хоча зі слів, не запліднених дією, нічого не збудуєш.

Результатом же нашої роботи стане будинок, який ми зведемо разом. *Тож збудуймо будинок – фортецю, який стане втіленням наших уявлень про добробут, затишок, у якому ми житимемо й працюватимемо, відпочиватимемо й спілкуватимемося.* Говорять, що рідні стіни лікують. Але вони не тільки лікують, а ще додають людині впевненості, сповнюють відчуттям стабільності.

Цим будинком для кожного українця стане нова Україна, рідна Вітчизна, яку, діти, будувати нам разом!

III. Логічний ланцюжок розвитку проблеми

1. «Грунт»

Довідка архітектора. Перед закладенням фундаменту для майбутнього будинку необхідно правильно обрати місце. Грунт має бути надійним, здатним витримати фундамент та майбутню споруду. Таким ґрунтом для нас є історія нашої країни.

Легенда про Україну

Колись давно Бог створив народи і кожному наділив землю. Наші ж предки через скромність прийшли до Бога пізніше – їм землі не дісталось. Бог у цей час молився, і вони не сміли йому щось сказати. Стали чекати. По хвилі Бог обернувся, зазначивши, що вони чемні, хороші. Дізнавшись, чого вони прийшли, запропонував їм гарну землю. «Ні, - відповіли наші пращури, - там уже живуть німці, французи, іспанці, італійці». «Ну, тоді я вам дам ту землю, що залишив для раю, там усе є: річки, озера, ліси, поля, корисні копалини. Але пам'ятайте, якщо будете її берегти, то вона буде вашою, а ні – то ворога». Пішли предки на ту землю, оселилися і живуть до сьогоднішнього дня. А країну ту назвали... Україною.

Коротка історична довідка (випереджувальне завдання)

Мабуть, важко знайти у світі будь-який інший народ, який, подібно до українського, мав би таку нелегку і драматичну історію. Майже протягом усього свого існування йому доводилося вести боротьбу проти чужеземного поневолення. Протягом багатьох років Україна вимушена була боронити свої землі від нападів половецького війська, набігів турецько – татарських орд. А починаючи з XVIII ст., Україна змушена була перебувати під владою чужих імперій (Російської й Австро-Угорської), які нав'язували українському народу свій побут, мову, традиції.

Вчитель. Ще раз повернемося до історії нашої держави, до того «грунту», на якому будуватимемо наш спільний дім – рідну Україну. Адже треба знати історію рідної землі, бо без минулого немає майбутнього. Історія країни – це той «грунт» на якому ми закладемо фундамент майбутнього.

Коротка історична довідка (випереджувальне завдання)

(продовження)

Формування нової української нації припало на часи визвольної війни 1648-1657 років під проводом Богдана Хмельницького проти Речі Посполитої. Результатом війни стало заснування в Україні козацької держави – Війська Запорозького.

У 18 столітті козацька автономія була ліквідована Російським царатом. Під час української революції початку 20 століття постало декілька національних держав: Українська Народна Республіка, Українська Держава, Західноукраїнська Народна Республіка, Кубанська народна республіка.

У 1919 році відбулося возз'єднання українських земель, проголошено Акт злуки. У 1922 році Українська республіка ввійшла до складу Радянського союзу. Сучасна держава Україна утворилась в результаті розпаду Радянського союзу 1 грудня 1991 року.

Тому в історії України — безліч спустошливих нападів і завоювань, жорстокого пригноблення та страждань, яких вона зазнала через свої природні багатства та миролюбність свого народу. Через те на довгому

історичному шляху нашої країни було чимало складних і суперечливих подій, високих зльотів і нищівних поразок.

Любов до нашої неосяжної Батьківщини починається з любові до рідного краю, маленької батьківщини.

Хвалюся завжди і повсюди,
Що я – з Донбасу,
Звідтіля,
Де найщиріші серцем люди
І найгостинніша земля, -

так писав про наш рідний край син донецьких степів Володимир Сосюра.

Хто ми? Які? Звідки? Відповіді на ці питання ми шукаємо всюди. А, може, варто прислухатися насамперед до голосу, що звучить у нас самих, голосу із далекої-далекої давнини?

У думках, легендах, піснях, переказах народ оспівав подвиги запорізьких козаків на донецькій землі, уславив неприступний для ворога край рідної землі- Савур- Могилу:

Де Савур-Могила, широка долина, сизий орел пролітає.
Славне військо, славне Запорізьке, у похід виступає.
Де Савур-Могила, широка долина, сизий орел пролітає.
Славне військо, славне Запорізьке, як мак процвітає.

Тож сміливо стверджуємо:

Ми козацького роду,
Ми в Донбас не прийшли.
Гени українського народу
Тут споконвіку жили.

Перегляд відеоролика «Це моя Україна» (Наталія Бучинська)

Перегляд електронної презентації «Українська мрія»

2.«Фундамент»

Довідка архітектора. Будівництво розпочинається із закладення фундаменту. Від фундаменту залежить міцність будови. Для фундаменту використовують бетон, каміння, кам'яні блоки. І ми також для нашого будинку закладемо фундамент, основу, на якій триматиметься наша Вітчизна.

Це наша рідна українська мова. Адже мова об'єднує нас у велику спільноту – Націю, Народ. Завдяки їй можна глибше пізнати традиції, звичаї, психологію, національний дух українців, подолати національний нігілізм, відчуття меншовартості. Мова – справа нашого національного престижу. Українська мова є державною мовою суверенної України. Про це записано в її найголовнішому документі – Конституції України: «Державною мовою України є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України». Людина, яка не знає рідної мови, історії, культури,

традицій, стає перекотиполем без роду і племені. А «хто горнеться до чужого, того Бог карає, свої того цураються, в хату не пускають».

Якщо буде в устах наша мова згасать?

Чи будемо з вами тоді ми народом,

Як стихне вона в голосах?

Виразне читання напам'ять учнями класу

Ти зрікся мови рідної

Ти зрікся мови рідної. Тобі

Твоя земля родити перестане.

Зелена гілка в лузі на вербі

Від доторку твого зів'яне!

Ти зрікся мови рідної. Ганьба

Тебе зустрине на шляху вузькому...

Впаде на тебе, наче сніг, журба –

Її не понесеш нікому!

Ти зрікся мови рідної. Нема

Тепер у тебе роду, ні народу.

Чужинця шани ждатимеш дарма –

В твій слід він кине сміх-погорду!

Ти зрікся мови рідної...

Не цурайтесь мови

Не цурайтесь мови, люди,

Рідного джерельця.

Хай вона струмочком буде,

Хай дійде до серця.

Хай вона в пісня лунає

Кожен день і свято.

Соловейком хай лунає

В українській хаті.

Бо ж вона таки багата,

Українська мова.

Неповторна і крилата,

І така чудова!

І цвіте у ній кохання,

Рушники з квітками.

Мрії наші і бажання,

Верби над ставками.

Найрідніше, сокровенне,

Найдорожче в світі.

І святкове, і буденне
В ній – батьки і діти.

Не цурайтесь, люди, мови,
Не цурайтесь роду.
Як зачухне рідне слово,
Не буде народу.

Перегляд електронної презентації «Мова єднання» до Міжнародного дня рідної мови – 21 лютого

Творча робота в малих групах

У групах школярів необхідно записати на картках за формою каменів чи кам'яних брил прислів'я про мову та викласти їх на спільний шаблон «будинку», у такий спосіб створивши «фундамент».

3. «Стіни»

Вчитель. Молодці, ви добре впоралися з цим завданням, тепер нам треба побудувати каркас нашого будинку: стіни, дах. Яку функцію виконують стіни?

Довідка архітектора. Мають бути міцними, надійними, бо захищають від вітрів, буревіїв, негод та різних руйнувань. Допмагають мешканцям триматися разом, укупі.

Ознайомлення семикласників із легендою про державні символи України

Україна

Давним-давно жила одна дівчинка. Очі у неї були немов блакить неба, волосся наче колосся пшениці. У косу вона вплітала жовту або блакитну стрічку, на голові носила віночок з духмяного чебрецю, запашної рути-м'яти і кетягів калини, а вмивалася росою любистку. Дівчина любила слухати спів соловейка й залюбки йому підспівувала. Звали красуню Україною.

Все було добре, доки не з'явився злий і страшний змії. Він ненавидів добрих співучих людей і хотів, щоб йому всі підкорювалися. А наша красуня дуже любила волю, їй подобалося бігати полем і радіти сонцю. Змії підстеріг дівчинку, схопив її і кинув до темниці.

Це побачив соловейко. Птах полетів і у піснях розповів про лихо. Люди співчували, але не знали, як допомогти. Та знайшовся хлопець на ім'я Сміливець. Він вирішив врятувати Україну. Сміливець та змії билися не один день і не одну ніч - сили були рівними. Раптом почулася чудова мелодія, що лунала з темниці. Ніжний, мов шовк, спів додав парубкові сили. А змії не витримав такої гарної пісні - сили його покинули, і він упав переможений на землю.

Сміливець і Україна покохали одне одного й одружилися. Згодом у них народилися три сини. Росли сини чесними, сміливими і дуже любили свою матір, готові були віддати за неї своє життя.

Підросли вони і вирішили піти в люди та прославити свою матір.

Першим пішов старший син. Україна-мати, щоб син про неї пам'ятав, подарувала йому золоту корону з трьома промінчиками. Пішов син. Корона зігрівала людей, показувала дорогу до кращого життя. І назвали юнака Триzubом.

Середньому сину подарувала мати жовто-блакитний одяг. Своїми хорошими справами прославив він свою матір. Дали люди йому ім'я – Прапор.

А там, де був молодший син, завжди звучала дзвінкоголоса пісня, тому що мати подарувала молодшому сину голос солов'я. І дали йому ім'я – Гімн.

З того часу йдуть завжди разом Триzub, Прапор, Гімн, прославляючи рідну матір Україну.

Творча робота в малих групах

Завдання

Викласти каміння на спільному шаблоні по контуру «будинка», символізуючи Герб, Прапор та Гімн - неповторні символи нашої держави, тобто стіни, що надійно тримають незалежність нашої держави.

(Представники від кожної з груп розповідають про державні символи, а потім працюють зі створення стін на шаблоні)

Прапор – полотнище певного кольору чи поєднання кольорів, офіційна емблема держави, символ її суверенітету. Синьо-жовтий прапор: жовтий колір – колір життя, хліба і сонця; синій – колір неба, води і миру.

Синьо-жовтий прапор угорі –
Це також символ нашої Вітчизни.

Які чудові світлі кольори!

Діставсь цей прапор нам від сивої дідици.

Що жовтий колір - сонця й ниви золотої...

Нива дає нам хліб святий,

Дає нам всім життя,

Як і гаряче сонце, що його зростило.

А що синій – колір неба мирного,

Блакиті ніжної і водного безмежного простору,

Водички любої, яку дає природа-мати,

Завдання наше – всім її оберігати.

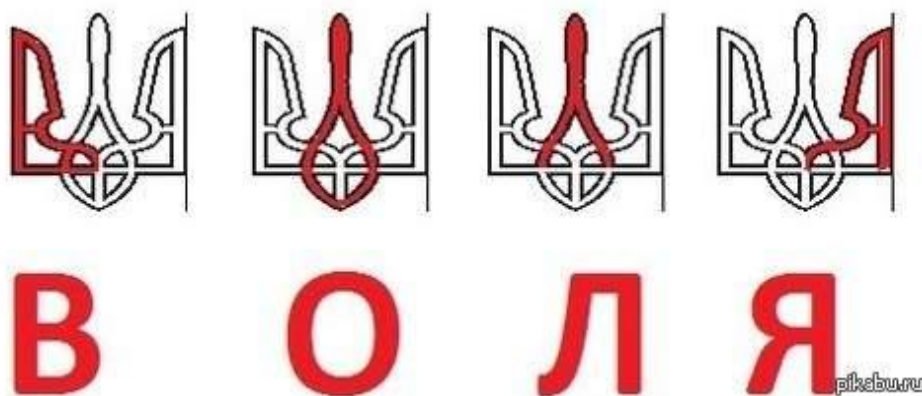

Наш герб – триzub,
Це воля, слава й сила;
Наш герб – триzub.
Недоля нас косила,
Та ми зросли, ми є,
Ми завжди будем,
Добро і пісню
Ми несемо людям.

Герб – символічний знак держави, символ влади. Золотий тризуб зустрічався ще на монетах київського князя Володимира Великого. У ньому відображена триєдність життя: батько, мати, дитина, що символізують силу, мудрість, любов.

Подивись уважно на свій герб-
Ти в ньому прочитаєш слово «воля».
Важливіших нема з усіх людських потреб,
Як воля й гарна людська доля.
Золотогривий, гордий, неповторний,
З зображенням триєдності життя,
Відважний, мужній батько, мудра ненька
Й продовження життя і роду – їх дитя.

Слова палкі, мелодія врочиста,
Державний гімн ми знаємо усі.
Для кожного села, містечка, міста –
Це клич один з мільйонів голосів.
Це наша клятва, заповідь священна –
Хай чують друзі й вороги,
Що Україна вічна, незнищенна,
Від неї ясне світло навкруги.

Слово гімн грецького походження (похвальна пісня) – урочиста пісня, прийнята як символ державної національної єдності. Декілька пісень претендували на національний гімн. Це і «Заповіт» Тараса Шевченка, і «Вічний революціонер» Івана Франка. Також український церковний гімн «Боже великий, єдиний, нам Україну храни» на слова Кониського. Слова Національного Гімну «Ще не вмерла України...» написав у 60-х роках XIX століття відомий український поет Павло Чубинський. Музику написав композитор Михайло Вербицький. Гімн - це хвалебна пісня своїй Батьківщині, в якій народ висловлює побажання бути вільним, щасливим, жити в достатку.

З гімну починають урочисті збори, свята, надзвичайні масові події, гімном їх і закінчують. Слухають і виконують гімн стоячи.

Текст Гімну України

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

4. «Вікна»

Вчитель. Ви добре впоралися із таким складним, але важливим завданням. Та все – таки чогось бракує в нашому будинку. Правильно, бракує вікон і дверей.

Довідка архітектора. Вікна – це очі будинку, пропуск у білий світ. Через вікна ллється світло у нашу оселю, створюється затишок на душі, також вони захищають нашу домівку від негоди. Вікна повинні бути не лише надійними, а й різноманітними, створювати та зберігати нашу неповторність. Це наші пісні.

Українська пісня – це бездонна душа українського народу, його слава, гордість. Бо пісня- то невичерпне джерело, святиня і скарбниця.

Схили до її ніг своє чоло, її любов'ю можна освятитися.

Найглибше, святе одкровення душі,

Вона для людей, як для ниви дощі.

Всім рани лікує, снаги налива,

Як матері ніжної в неї слова.

Українську пісню називають солов'їною. Про це говорить легенда.

На фоні музики звучить легенда «Солов'їна пісня»

У давнину солов'ї не жили на Україні. Вони літали світом, збираючи пісні для індійського царя, у саду якого ці птахи жили.

Одного разу залетів соловей і на Україну. Сів спочити біля селянської хатини. У цей час усі були в полі. «Що за люди тут живуть, - подумав соловей,- ні пісень, ні музики не чути?»

Увечері люди повернулися додому, і то тут, то там залунали пісні. Та були вони сумними, бо чоловіки і жінки втомилися від тяжкої праці. І тоді солов'ю захотілося розвеселити їх, і він заспівав. Зраділи люди, забули про втому і так заспівали, що навіть соловей зачарувався їхніми піснями. Полетів птах до царського саду і заспівав пісень, що почув на Україні. Цар втратив спокій і звелів лише йому співати у своєму саду.

А наступної весни прилетіли інші солов'ї на Україну, щоб слухати наших пісень, і пташенят почали висиджувати саме на нашій землі, щоб вони від самого народження слухали найчарівніших у світі пісень.

Творча робота у малих групах

Гра «Пісня в малюнку»

Кожна група отримує чарівну рукавичку, в якій знаходить один куплет української народної або сучасної пісні. Завдання- ілюструвати слова пісні, щоб за малюнком можна було її розпізнати. Малюнки слід виконувати на шаблонах «вікон» будинку, а по закінченні гри нанести ілюстровані вікна-штори на шаблон будинку.

Патріотична фізкультхвилинка «Україно, ми твоя надія» (відеоролик)

5.«Двері»

Вчитель. Молодці, але будинок наш усе ще не завершено. Чого й досі бракує? (Дверей)

Довідка архітектора. Двері – це наші контакти. Через двері входять і виходять гості зі своїми радощами й турботами. Двері – це наша перепустка з батьківської домівки у широкий життєвий світ. Ми маємо вийти у цей світ справжніми громадянами й патріотами власної країни.

Гра «Допитливий»

Як ви думаєте, що відрізняє громадянина від патріота?

Громадянин - це людина, яка постійно живе в державі, користується її правами і виконує обов'язки, встановлені законами цієї держави!

Який документ підтверджує належність людини до громадянства певної країни?

Що означає слово патріот?

Патріоти – люди, які люблять свою Батьківщину, готові захищати її територію, ідеали, працювати в ім'я розвитку і процвітання держави.

Ніколи не може бути патріотом той, хто не знає і не поважає символів своєї держави. Бо патріот – це не тільки той, хто добре знає історію і культуру держави. Це той, хто прославив її науковими відкриттями, хто береже кордони України, хто оспівує її в піснях і віршах, хто щоденно невтомно працює для зміцнення своєї держави, для щастя свого народу, хто готовий віддати життя за світле майбутнє України, той, хто молиться за кращу долю нашої неньки України.

Чи може школяр відчувати себе справжнім громадянином своєї Вітчизни, її патріотом? Що для цього треба робити? (*Головне завдання школярів – оволодівати знаннями, щоб у майбутньому приносити користь своїй країні.*)

Ми говорили про Батьківщину, про державні символи, про її мову, про те, хто такий патріот і громадянин.

Здавна в Україні дівчата й хлопці плели вінки. Давайте й ми сплетемо вінок! А назвемо ми його вінок-патріот! Щоб в оселі було щастя, на вхідних дверях чи поблизу них прибивали підкову. А ми з вами замість підкови використаємо віночок.

На шаблоні будинку над дверима прикріплене коло, в центрі якого карта України.

Діти, на ваших столах є квіточки, візьміть їх, виходячи до дошки, продовжте, будь-ласка, речення: «Щоб гарне ім'я патріота носити, треба.....»

Діти виходять до дошки, по черзі прикріплюють квіти навколо кола

Як гарно уквітчався наш будинок! Нехай ваші мрії, побажання стануть реальністю. Я переконана, що кожен із вас виросте справжнім патріотом, а, можливо, стане ще й гордістю держави! Ви запорука майбутнього нашої країни, її оберіг, як цей віночок.

6. «Горище»

Вчитель. Зверніть увагу на той простір, який у нас ще не заповнений, - це місце між стелею й дахом, воно називається горищем.

Довідка архітектора. Що в реальному житті, зазвичай, зберігається на горищі? Правильно, люди тримають там ті речі, якими в повсякденному житті користуються нечасто, але й не забувають про них, тому що ці речі зберігають пам'ять, тепло й, можливо, надію на краще. Ці речі, ніби невидимі нитки, пов'язують людей, які мешкають у будинку, з минулим, сьогоднішнім і майбутнім.

Це традиції, звичаї та обряди нашого народу.

- Діти, пропоную до вашої уваги конкурс народознавців

1 тур

Розминка (фронтальне опитування)

1. Чому свято Великодня не має чітко визначеної дати, а святкується кожного року іншого числа? (Великдень святкується за місячним календарем у першу неділю після повного весняного місяця, а весна починається з 22 березня в день весняного сонцестояння.)

2. Що традиційно символізувала в Україні писанка? Які знаки наносилися на неї і що вони означали? (Писанка — це символ всесвіту, початку життя. Вона виконувала роль оберега. На писанку наносили такі знаки: крапочки — небесні світила; безконечник — безперервність життя, зв'язок поколінь; смерекова гілочка — здоров'я, юність; колос — врожай)

3. Коли святкують Стрітіння? Поясніть назву свята. (15 лютого. За народною уявою в цей день Зима з Літом зустрічається. За християнським календарем це день, коли у храмі діва Марія з немовлям Ісусом зустріли старця Симеона)

4. Назвіть українські народні ремесла. (Гончарство, плетіння з лози та соломи, вишивання, різьблення по дереву, ковальство, писанкарство)

Штур

Робота в малих групах

«Заморочки із бочки» (запитай суперника)

Перед вами бочка, в якій знаходяться картки із запитаннями. Команди по черзі дістають із неї одну картку і зачитують питання, адресуючи його суперникам. Кожна правильна відповідь додає команді, яка відповідає, один бал. Якщо команда відповісти не може, питання передається тим, хто запитував.

1. Назвіть один із найдавніших видів українського жіночого та чоловічого одягу. З чого він виготовлявся? (Сорочка; з полотна.)

2. Назвіть один із найдавніших головних уборів заміжньої українки. З чого він виготовлявся? (Намітка; з тонкого серпанку.)

3. Який ви знаєте український нагрудний жіночий одяг? (Корсетка, юпка, кептар.)
4. Який ви знаєте український жіночий стегновий одяг? (Запаска, плахта, літник.)
5. Який ви знаєте український чоловічий верхній одяг? (Жупан, керя, кожух, кунтуш, свита, сердак.)
6. Які ви знаєте українські жіночі прикраси? (Намисто, дукачі, сережки, гerdани, селянки.)
7. Яке значення мав український віночок? Які ви знаєте віночки? (Оберіг; купальський, весільний, святковий)
8. Яке значення мав пояс? (Оберіг, ознака заможності та моралі — без пояса не виходили на люди.)
9. Що символізувала коса? (Честь дівчини.)
10. Які стрічки вплітали дівчата в косу? Що символізували вони? (Біла — дівчині ще не виповнилося 16 років, зелена — вільна, червона — має парубка, блакитна — сирота)
11. Коли святкувалося свято Катерини? Що воно означало? (7 грудня; свято Дівочої долі.)
12. Що ви знаєте про свято Андрія? (Відзначалося 13 грудня. Відоме обрядом «кусання калити».)
13. Що таке кутя? Що вона символізує? Як ще вона називалася? (Обрядова різдвяна страва з пшениці, меду, горіхів; символ поминання предків;коливо.)
14. Що таке медовий шулик? Коли його готували? (корж з маком і медом, готували 14 серпня на Маковія.)
15. Яке зілля слугувало оберегом від відьом та русалок? (Полин.)
16. Який птах за старовинними віруваннями українського народу приносить щастя в дім і родину? (Лелека.)
17. Який птах прилітає першим в Україну і вважається провісником весни? (Жайворонок.)
18. Коли святкують Благовіщення? Що означає це слово? (7 квітня, «блага вість» про народження Ісуса Христа.)
19. Яку страву варили козаки на знак перемир'я з ворогами? (кашу.)
20. Яка улюблена страва запорожців могла замінити їм у походах їжу і пиття? (саламаха.)
21. На яке свято вогонь і вода були здатними очищати людей? (Івана Купала.)
22. На які свята вода мала цілющі властивості? (Обливний понеділок — останній понеділок перед Різдвом, Водохреща — 19 січня, Стрітєння — 15 лютого.)
23. Назвіть українські народні пісні, де згадуються улюблені народом птахи та тварини (« Ой чий то кінь стоїть?», «Летіла зозуля»)
24. Назвіть українські народні пісні, у яких згадуються рослини-символи України (« Ой під калиною», «Туман яром», « Ой вербиченько»)

Практична робота «Ми об'єдналися!»

Заздалегідь школярам було запропоновано принести свої індивідуальні фотографії (обличчя з посмішками). Отже, той, хто дає правильну відповідь, прикріплює свою фотографію на стіни шаблону будиночка. Одна команда – справа від входних дверей, друга команда – зліва від входних дверей, третя – над дверима. Якщо хтось не приніс фотографію, може домалювати своє обличчя. Хто не дав жодної відповіді, теж має право прикріпити фотографію чи домалювати обличчя.

- Діти, подивіться: фотографій так багато, що межі між командами зникли і утворилося єдине ціле. Ми об'єдналися!

Тож усі народи, що живуть на Україні, яка є нашим спільним домом, мають бути такими ж дружними, як ми.

Вірмо, що територіальна цілісність України, скріплена кров'ю, навіки залишатиметься непорушною. А ми маємо бути свідомі того, що лише в єдності дій та соборності душ можемо досягти величної мети – побудови економічно й духовно багатой, вільної, демократичної України, якою пишатимуться нащадки.

Не ділімо цю землю,
Не ділімо це небо,
Не ділімо хатини
Й сім'ї не ділімо!
Бо ми – браття, єдині
В українському слові,
В українськiм корiннi,
В українській любові!

7. «Димар і піч. Дах»

Вчитель. Продовжуємо будувати будинок. Чого ще бракує нашому будинку? (Димаря, печі). Яку роль виконує димар у будинку?

Довідка архітектора. Через димар виходить дим, шкідливий для життя й здоров'я людини. У будинку є піч, що зігріває його мешканців; тепло залишається у приміщенні, поруч із людьми, а все шкідливе (чадний газ) виходить назовні. У взаєминах між людьми (мешканцями нашої країни) повинно статися те ж саме, гарне, те, що об'єднує, слід зберегти, а погане, негативне, те, що роз'єднує, відкинути, забути, вибачити.

Слухання у грамзапису вірша Віктора Баранова «Я питаю в книжок»

Рідна наша Україно! За що заслужила ти собі таку долю? Чому ж це так? Уся історія твоя – це історія кривавої боротьби за тебе ж саму, за те, щоб була ти не чиеюсь наймичкою, а сама собою – чуйною і дбайливою матір'ю для дітей своїх, щедро і тепло пестила їх, це історія боротьби, в якій клали голови кращі уми твої, таланти і бранці. За які провини мусиш ти тепер виборювати свої знамена і пісні? Ти ж ніколи не була завойовницею, не зазіхала на чужі землі, а лиш боронила свою від напасників.

Східна і Західна Україна – це не тільки різні географічні зони. Це різні історії одного і того ж народу, який знаходився десятиріччями під впливом Польщі, Австрії, Росії. І тепер знайшлися ті, що залякують східних українців бандерівцями, а західних – москалями. Але ви маєте зрозуміти, що ніяких протиріч між Західною і Східною Україною немає і бути не може:

Нехай ніхто не половинить,
Твоїх земель не розтина,
Бо ти єдина, Україно,
Бо ти на всіх у нас одна!
Одна від заходу до сходу
Володарка земель і вод –
Ніхто не ділить хай народу,
Бо не поділиться народ!
О Господи, Небесний Отче,
Зміцни нас! Виведи з імлі!
Жадання сповнивши пророче –
Єдиномишліє пошли!

До свого роду звертається народ у пісні «У полі калина»:
Не цураймося, признаваймося,
Небагацько нас є.

-Тож будемо, діти, любити свою землю, свою державу, єдину для всіх і неділимому.

«Таємнича чарівна скринька»

Учитель ставить на стіл скриньку.

-Діти, у мене на столі чарівна скринька. У ній зараз знаходиться найцінніший скарб України. Правда ж, цікаво? Хто з вас хоче побачити його, може зазирнути. (Діти по черзі зазирають до скриньки).

-То кого ж ви побачили у чарівній скриньці?
(Діти називають себе, бо на дні скриньки – дзеркало).

-Так, у чарівній скриньці ви побачили кожен себе.

Висновок: діти – найцінніший скарб нашої країни!

-Скориставшись законами її Величності Хімії, спробуємо з'ясувати, якою ж має бути душа не тільки дитини, а й кожного дорослого українця.

Дослід

У склянці прозора рідина – луг.

-Уявіть собі, що це людська душа – чиста, незаплямована ні обманом, ні злом, ні жорстокими вчинками. Та ось щось сталося з людиною – і вона скоїла злий вчинок(учитель капає по крапельці фенолфталеїн, вода стає рожевого кольору, дедалі темнішого, потім – ще щось недобре, погане, поступово душа темніє, їй важко, вона страждає, болить, мучиться. І, не витримавши цих душевних мук, людина знову починає творити добро (у розчин по крапельці додається будь-яка кислота, і він знову стає чистим, прозорим). І... сталося диво – душа поступово очистилася, стала доброю, щирою і красивою!

Робота в малих групах

На даху шаблону будиночка викладено димар із кольорового паперу із прикріпленою до нього шовковою стрічкою сірого кольору, стрічку розкладено у формі кілець (дим).

1-ша група на паперових стрічках записує негативні людські риси і викладає їх теж у формі диму, що виходить з димаря геть.

2-га група на паперових цеглинках записує найкращі якості та риси людини і викладає їх на шаблоні печі, що має зігрівати мешканців.

3-тя група на паперових макетах черепиці записує ті риси, якості, умови, що мають навіки об'єднати усіх українців, і викладає на шаблоні дах спільного будинку для усіх українців.

IV. Підведення підсумків

Вчитель. Дорогі діти, результатом нашої копіткої праці став будинок, який ми звели разом. Ми збудували будинок – фортецю, який став втіленням наших уявлень про добробут, затишок, будинок, у якому ми житимемо й працюватимемо, відпочиватимемо й спілкуватимемося.

Тож нехай таким будинком для кожного українця стане наша країна, рідна Вітчизна, яку, діти, вам у подальшому житті будувати разом!

Робота у малих групах

А щоб жити було затишно, пропоную сформулювати правила виховання громадянина - справжнього патріота власної держави.

Діти працюють у групах, а згодом створюють спільну пам'ятку.

Пам'ятка «Правила українського виховання»

1. Будь свідомим громадянином України, гордим, що ти українець.
2. Поважай і люби свій народ, свою землю, історію й культуру.
3. Дорожи честю української символіки, знай Гімн України і достойно його виконуй.
4. Шануй пам'ять своїх предків і тих, хто впав у боротьбі за волю України.
5. Люби своїх братів, сестер, поважай старших.
6. Підтримуй українські звичаї і традиції своєю участю в них.
7. Виховуй себе ввічливим, культурним, грамотним і сильним.
8. Гідно поведься у громадських місцях, на вулиці, не забувай, що ти представник української нації.
9. Поважай культуру, звичаї і мову наших народів.
10. Будь упевнений: мати й Україна – то найсвятіші слова.

<i>Я - українець!</i>	<i>Я – українка!</i>
<i>Добрый господар, вірний заповітам батьків і дідів наших, славний захисник свого роду і Вітчизни.</i>	<i>Вигодувана і випестувана материнською піснею, бабусиною казкою. Понад усе в житті люблю лагідну й щирю нашу мову, отчий край, де я живу, рідну мою</i>

V. Рефлексія.

- Діти, чи виправдалися ваші очікування?
- Чи цікаво вам було будувати будинок?
- Чи впевнені ви у тому, що наша держава має бути схожою на побудований нами будинок?
- Чи затишно вам було співпрацювати у групах пліч-о-пліч?
- Де, коли, в яких умовах вам знадобляться знання та уміння, отримані сьогодні?
- Що було найлегшим під час заняття?
- Які види роботи видалися найцікавішими?

Діти, нехай слова, котрі ви чули сьогодні, пустять глибоке коріння у ваших серцях, щоб завжди ви пам'ятали і пишалися тим, що ви **українці**.

Тож повторімо разом: «Яке щастя, що я українець!»

Вчитель. Діти, ці слова можуть із гордістю повторити як ваші однолітки, так і учні інших класів, які теж докладають зусиль і вносять власну часточку в становлення нашої держави. Вони із задоволенням беруть участь в інсценівках, патріотичних конкурсах, вікторинах, конкурсах малюнків, народних святах, готують цікаві обряди, співають українських пісень і виконують запальні народні танці. Пропоную вам переглянути презентацію, на слайдах якої ви не лише впізнаєте себе, а й побачите інших учнів нашої школи.

Перегляд електронної презентації «Діти України»

VI. Відкритий висновок

«Будуймо разом Україну Духу, Україну Розуму, Україну Серця – навіки, до нескінченності, - на Радість Світам!»

Додаток

Віктор Баранов «Я питаю в книжок»

Я питаю в книжок, питаю у вас, у людей,
Де той рік, де той місяць, той проклятий тиждень і день,
Коли ми перестали гордитись, що ми - українці.
І що є в нас дума, повна власних щедрот і чеснот,
І що є у нас душа, яка ще од Байди нам в'ється,
І що ми на Вкраїні таки український народ,
А не просто юрба, що у звітах населенням зветься.
І що хміль наш - у пісні, а не в барилах вина,
І що щедрість – у серці, а не в магазинних вітринах,
І що є у нас мова, і що українська вона,
Без якої наш край – територія, а не Вкраїна
Я до себе кажу і до кожного з вас: - Говори!
Говорімо усі, хоч ми добре навчилися мовчати!
Запитаймо у себе, відколи, з якої пори,
Почали українці себе у собі забувати.
Запитаймо про те, чи списати усе на буття,
Котре нашу свідомість узяти змогло так на бога,
Що солодшим од меду нам видався час забуття
Рідних слів і пісень, і джерел, і стежок від порога.
Українці мої! То вкраїнці ми з вами – чи як?
Чи в «моголах» і вмерти судилося нам від Тараса,
Чи в могили забрати судилось нам наш переляк,
Що знітив нашу гідність до рівня вторинної раси?
Українці мої! Як гірчать мені власні слова!..
Добре знаю, що й вам вони теж не солодкі гостинці,
Але мушу сказати, бо серце, мов свічка, сплива,
Коли бачу, як щиро себе зневажають вкраїнці.
І в мені ние крамоли осколок тупий,
Мене дума одна обсідає і душить на славу:
Ради кого Шевченкові йти було в Орські степи?
Ради кого ховати свій біль за солдатську халяву?
То хіба ж не впаде, не закотиться наша зоря,
І хіба не зотліє на тлю українство між нами,
Коли навіть на згарищі долі й зорі Кобзаря
Ми і досі спокійно себе почуваєм хохлами?
Українці мої! Дай вам Боже і щастя, і сил!
Можна жити й хохлом, і не згіркне від того хлібина.
Тільки хто ж колись небо прихилить до ваших могил,
Як не зраджена вами, зневажена вами країна.